

יורשו של רעמסס

היום עדה על 40 מעלות. היושב היה כה עז עד כי אי אפשר היה אף להרגיש בויעה. כל תנועה בשמש היתה מאמץ. הגוף כאילו התייבש. עמדנו בלב המדבר, סמוך לגבול ה' סודאני, על גדת אגם-נאצר, הימה ה' מלאכותית הארוכה בת 350 הקילומטרים, שנוצרה בעיקבות הקמתו של הסכר ה' גבוה באסואן. זוהי אבו-סימבל. לפנינו התנשאו הפסלים האדירים של רעמסס ה-2. בגובה של שבע קומות, מדוע הקים פרעה זה את המיקדשים העצומים, שנחצבו בצלע ההר (ושהווו במיבצע הנדסי חסרת-תקדים ממקומם הקודם, ש' כוסה בנתיים במי האגם, למקום גבוה יותר בגדה)? מדוע דווקא כאן, בלב ה' מדבר, בארץ נוביה?

בוודאי יש פיתרון לתעלומה. אולי רצה המלך להרחיב בדרך זו את גבולות ה' ממלכה ולבולל את הנובים בתרבות ה' מצרית. רעמסס ה-2 היה מגדולי השליטים בכל הדורות, בונה-אימפריה. הוא הטביע את חותמו על מצריים ועל העולם, ובשל כך הוא חי וקיים בתודעת הבריות גם עתה, כעבור 3270 שנים.

נוכרתו בכך כעבור יום, כאשר יושבתי בדירה נוחה בקאהיר. אחד האישים ה' מצריים החכמים ביותר שהיכרתי, מי ש' היה בעבר איש-סודם של גמאל עבד-אלי נאצר ואנור אל-סאדאת, הסביר לי את טיבו של הנשיא.

הוא ציטט דברים ששמע פעם מפי אל-סאדאת עצמו: "נאצר ו' אני הנני אחירני הפרעונים. אני היורש של רעמסס ה-2."

אפשר ללמוד הרבה על דרכו של שליט ועל התנהגותו בעתיד אם מכירים את עולמו הרוחני, את הצורה שבה הוא רואה את עצמו. לדעת בעל-שיחי, בפסוקים אלה מצטייר גם עתיד השלום המצרי-ישראלי.

"סאדאת רוצה להורשם בהימ' טוריה לבי הדורות, כמו רעמסס. אם ישקם את כלכלת מצריים, איש דא יזכור זאת בעוד מאה שנים. אבל אם יביא למופתה היסטורי כ' מרחב, עיידו כריתת שלום בין ישראל והעולם הערבי, הוא יזכר ישראלי ו' העולם הישראלי."

פסלי רעמסס ה-2 באבו-סימבל*

לגרשה בכל עת, סברה, כי הילדים קוש' רים את הבעל אליה. ככל שרבו הילדים, כן היה הקשר חזק יותר. בדור האחרון התערערו נימוקים אלה. תמותת-הילדים במצריים אינה שונה מזו שבארץ אחרת, וכימעט כל הילדים מגיי' עים לבגרות. הילדים אינם מביאים עוד כסף הביתה, כי בכפרים יש שפע של מובטלים מבוגרים. הילדים יכולים להביא תועלת רק במשק של הוריהם. מעמד ה' אשה משתפר לגבי הגירושין. אבל מסורת של מאות בשנים אינה מתה בנקק, על אחת כמה וכמה כשהיא מעוגנת בדת שיש לה השפעה כבירה בארץ כודה, ובמיוחד בכפר. לכן ממושיכה ה' ילודה השתולל, ושום שינוי אינו נראה באופק. האוכלוסיה גדדה כ' כחירות מפחידה.

מיליון פיות נוספים מדי שנה. אל-סאדאת אינו מתכן לצאת למסע-צלב נגד הילודה, כפי שעשתה אינדיריה גאנדי ב' הודו — מה גם שהיא הפולה מן השילטון לא מעט בגילל סיבה זו.

הכטיה אריסאדאת שהשדום יביא לתמורה כלכלית יסודית, והדבר גרם לציפיות מוגזמות מאוד בקרב המוניניהעם. הן כבר התכדו.

השלום אינו יכול לפתור את הבעייה הכלכלית במצריים. מקורה קודם כל ב' תופעה האוכלת כל חלקה טובה בארץ היאור: הילודה, המגיעה לממדים של שור' אה לאומית.

מה גורם לכך?

תאוות-הילודה מורשת במעמקי ה' תודעה הלאומית המצרית. היא היתה דרושה ורצויה בשנים עברו, ביגלל כמה וכמה סיבות. בין השאר:

- כשני שלישים של כל הנולדים מתו בשנים הראשונות של חייהם. רק שליש הגיע לבגרות.
- הילדים סיפקו כוח-עבודה. ניתן היה לשלחם לעבד בשדות של אחרים, תמורת שכר. הם הביאו כסף הביתה.
- דת האיסלאם מתנגדת לשיטות מניעה.
- האשה המצרית, שהיח' מופקרת ל' שרירות-לבו של הגבר, אשר יכול היה

הגולה המצרית

את התוצאות של הילודה והמצב הכלכלי הקשה היא תופעה, שיש לה השפעה ישירה על תהליך-השלום. בישר' אל אין מעריכים אותה כראוי.

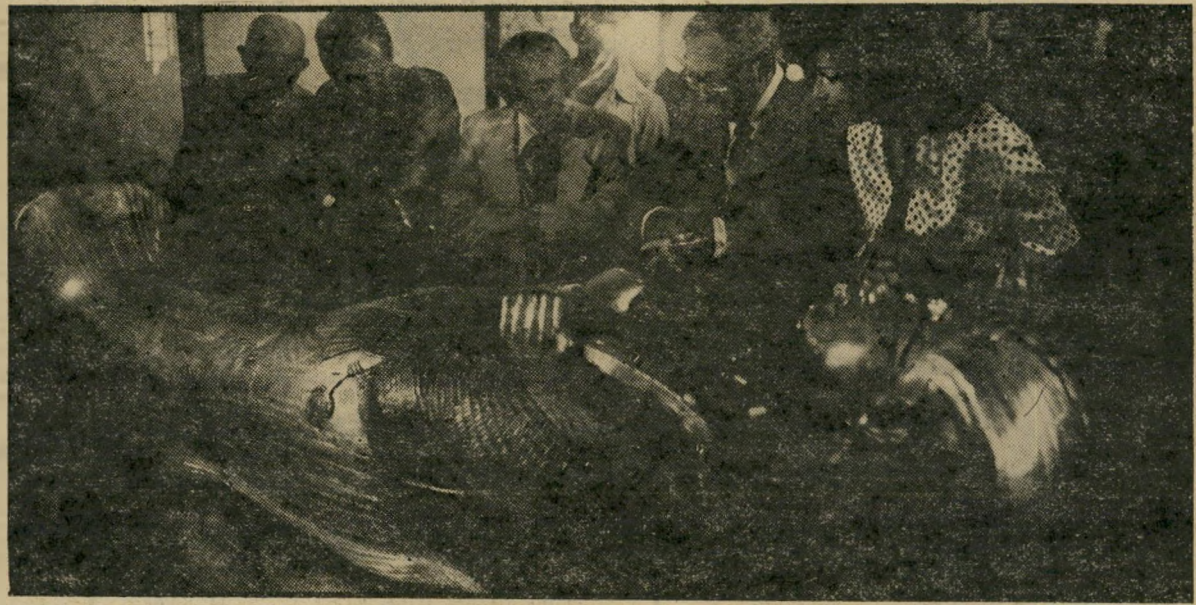
זוהי הפוורה המצרית בעולם הערבי. בוטרוס בוטרוס-ע'אלי, שר-המדינה ל' ענייני-חוץ ואחד המוחות הטובים ביותר

מאת אורי אבנרי

במצריים (ובמרחב כולו), משתדל להסי' ביר לישראלים את משמעותה של עובדה זו.

"בין מיליון-וחצי ושני מיליוני מצרים עובדים בהוצ'ל-ארץ. 10 מיליון מצרים בני מישפחותיהם. תלויים בכסף שהם שולחים הביתה. 10 מיליונים נוספים מקים לנטוע לשם אף הם. כדי להרוויח כסף.

"זאת לא אידיאולוגיה. זוהי עובדה יומ' (המשך בעמוד 30)

בעיקבות הפרעונים: אופירה ויצחק נבון במוס'יאון המצר'י

* למטה: לינדה רמבאום, ראש המדור לעיתונאי חוץ בלישכת-העיתונות המ' שלתית.